Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter: Fogtmann, Nikolai

Titel: BREV TIL: Mynster, Jakob Peter FRA: Fogtmann, Nikolai (1839-07-09)

Citation: Fogtmann, Nikolai: ”BREV TIL: Mynster, Jakob Peter FRA: Fogtmann, Nikolai (1839-07-09)”, i *Breve fra J.P. Mynster*, Gyldendalske Baghaudling (F. Hegel), s. 436. Onlineudgave fra Danmarks Breve: https://tekster.kb.dk/text/letters-001991707-000-shoot-L0019917070000249.pdf (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: Breve fra J.P. Mynster

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

Læs Public Domain-erklæringen

Fogtmann, Nikolai, *Breve fra J.P. Mynster,*

Fra Fogtmann.
Aalborg, 9. Julii 1839.

Nu har jeg da langt om længe faaet 4de Hefte af „Tidsskrift for Litteratur og Kritik", og jeg har med stor Fornøielse læst D. H.'s Bemærkninger om „Rationalisme og Supranaturalisme". Dog tillader jeg mig at bemærke, at Lector Martensen *) maaskee har sagt det, som han har sagt herom, i en noget anden Mening; thi han mener nok, at baade Rationalisme og Supranaturalisme ere eensidige theologiske Synsmaader, saa at nemlig Rationalisme bestaaer i, at den menneskelige Fornuft sættes over den guddommelige Aabenbaring, og derimod Supranaturalisme deri, at den guddommelige Aabenbaring sættes imod den menneskelige Fornuft og som ganske eller væsentlig forskjellig derfra. Dersom Forfatteren forstaaer det saaledes, da kan han vel med Rette sige, at disse Shnsmaader ere forældede; thi de hyldes neppe af de Theologer, som nu høre til de Levende og Toneangivende. s. 437angivende. Rationalisme og Supranaturalisme ere i mine Tanker Partinavne, som kun have relativ Gyldighed. At Enkelte, at Mange endnu høre tit Rationalister og Supranaturalister, kan ikke modbevise den Paastand, at denne Modsætning er forældet; thi vi sige jo f. Ex., at Judaismen eller Jødedommen er forældet, skjøndt der findes mange enkelte Jøder. Jeg kan ikke heller indrømme, at en Theolog enten maa være Rationalist eller Supranaturalist; thi jeg mener, at den, som simpelhen (ἁπλῶς) troer paa den guddommelige Aabenbaring i Christo, og som derhos indrømmer Fornuftens Brug eller bruger sin Fornuft i Aabenbaringens Anvendelse, som det sig bør, ikke bør kaldes en Supranaturalist, men en christelig Theolog uden videre Partinavns Tilføiende. Jeg kunde saaledes ikke godt sinde mig i, om man vilde kalde Luther en Supranaturalist; thi han troede vel fast paa det aabenbarede Guds Ord, men han troede med Fornuft og talte med Fornuft, i hvormeget han end ivrede mod Fornuftens Anmasselser og Misbrug. Den sande Theolog staaer over Partierne. Desuden forekomme disse theologiske Partinavne mig saa svævende eller ubestemte, at man ofte ikke ret kan anvende dem. Men Hovedsagen er dog den, at de altid betegne Yderlighederne og ikke den rette Middelvei; de betegne Afvigelser eller afvigende Retninger. Det vækker i mine Tanker altid en urigtig Forestilling, naar man kalder en sand christelig Theolog en Supranaturalist, nemlig den Forestilling, at han paa en skjev og eensidig Maade forkaster Fornustens Brug, ligesom Rationalisten er den, som paa en skjev og urigtig Maade fremhæver Fornuftens Ret imod Aabenbaringen. Jeg vilde i Sandhed ikke sige til Nogen, at Deres Høiærværdighed er en Supranaturalist; thi De sætter ikke Fornuftens Brug til Side, naar De hævder den guddommelige Aabenbaring, og naar De forkynder Guds Ord. Snarere kunde jeg fristes til at sige, at Provst Harms er en Supranaturalist; thi han yttrer sig undertiden saaledes, at man skulde troe, at han satte Fornuftens Brug altfor lavt; men s. 438dog vilde jeg ikke heller kalde ham saaledes; thi der lever i ham sand christelig Tro og en livlig Aand, som udelukker den eensidige og stive og tørre Hængen i Bogstaven, den døde Holden paa Aabenbaringens udvortes Form eller Skal, som jeg kalder Supranaturalisme. *) Phariscærne vare Supranaturalister, ligesom Sadducæerne vare Rationalister; men de vare ogsaa modsatte Partier. Dog — jeg maa ikke længere trætte D. H. med disse Modbemærkninger, som bedes modtagne med Velvillie og Overværelse. **) — Det har især glædet mig, at D. H. har fremhævet den nye theologiske Skole i Tydskland, som vel vil sætte en Dæmning mod Hegelianismens Oversvømmelse.

13*

— Af Udkastet til den nye Alterbog og det nye Ritual har jeg fra Cancelliet modtaget 34 Explr. til Uddeling i Aalborg Stift. Jeg mener ikke, at mange Præster her i Stiftet ville skrive Bemærkninger dertil; dog ville nogle det. Nogle Exemplarer har jeg efter et af Cancelliet dertil givet Vink uddeelt til enkelte Mænd udenfor den geistlige Stand. Hvad jeg allerede har bemærket ved Udkastet, og hvad jeg fremdeles s. 439maatte finde at bemærke, det skal jeg stræbe at kunne tilstille D. H. i rette Tid. Saameget vil jeg kun sige, at det efter min Overbeviisning vilde være en stor Vinding for den danske Kirke, om dette Udkast i alt Væsentligt maatte tages til Følge, og en dermed overeensstemmende Alterbog og Ritual vorde indført; thi det er visselig et meget godt og grundchristeligt Arbeide. At jeg i enkelte Poster finder mig foranlediget til at være af noget afvigende Mening eller til at ønske nogen Forandring, staaer ikke i Strid med det Bifald, som jeg i fuldeste Maade maa yde Arbeidet i det Hele.

D. H.'s
ærb. hengivne
Fogtmann.